

Ὁ προφήτης τῆς Πονεμένης Ρωμησοῦνης

Μνήμη Φωτίου Κόντογλου

Κείμενον Β΄

Οἱ Μακάριοι Ἀσκητάδες τῆς Συρίας καὶ τῆς Μεσοποταμίας*

ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟΣ ὁ Θεὸς
πὺν μᾶς ἀξιώνει νὰ ὑμνοῦμε τοὺς ἀγίους του.

Ἄφου ἔγραψα πολλά, κι ἀπόκτησα κάμποση φήμη στὸ γράψιμο, εἶδα στὸ τέλος πὼς μάταια τέχνη κατέχω. Παρομοιάζω τὸν ἑαυτό μου σὰν τὸν μετανοιωμένο τὸ ληστή, ἢ σὰν τὴν πόρνη πᾶλλαξε δρόμο, ἢ σὰν τὸν ὄσιο Μωϋσῆ τὸν Αἰθίοπα, πὺν ἐπὶ χρόνια πολλὰ λήστεψε κ' ἔσφαξε, καὶ στὰ τελευταῖα βρῆκε ἔλεος. Γιατὶ κ' ἐγὼ ἔγραψα ἱστορίες γιὰ ληστιάδες καὶ γιὰ κουρσάρους καὶ γιὰ φονιάδες κάθε λογιῆς, καὶ τώρα καταλαβαίνω πὼς πρέπει νὰ βάλω στὴ λίγη τέχνη μου κάποιον σκοπὸ καλὸ καὶ βλογημένον, νὰ πλέξω μελωδικὸ ἐγκώμιον γιὰ τοὺς ἄσκαρους ἀσκητάδες πὺν εὐώδιαζε τὸ κορμί τους σὰν τὸ κυπαρισσό-ξυλο καὶ σὰν τὰ ξερὰ χορτάρια τῶν γκρεμῶν.

Οἱ ποιητὲς συνηθίζουνε νὰ καλοῦνε τὶς μουσες νὰ τοὺς φτερώσου-νε. Ἐγὼ ὅμως κράζω τὸ Θεὸ νὰ μὲ φωτίσει, γιὰτὶ τρέμοντας πιάνω στὸ στόμα μου τ' ὄνομά τους τ' ἀγιασμένο, ἐπειδὴς εἶναι πιὸ καθαρὸ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ φοβᾶμαι μὴν γίνω αἷτιος καὶ τὸ λερῶσει ἢ δόξα τοῦ κόσμου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ξεμακρύνανε καὶ βυθιστήκανε στὸ βυθὸ τῆς λησμονιάς.

Θὰν ἱστορήσω καὶ θὰ παινέψω τοὺς ἀσκητάδες πὺν φανερωθήκανε τὸν παλιὸν καιρὸ στὰ μέρη τῆς Συρίας καὶ τῆς Μεσοποταμίας, καὶ κάποιους τῆς Περσίας, ξεχωριστὰ τὸν ἅγιο Ἰσαάκ, τὸ Θεσαυρὸ τὸν κρυμμένο, τὸν Παράδεισο τὸ σφαιλισμένον, πὺν ἀπορῶ μὲ τὶ λόγια νὰ τὸν ζωγραφίσω. Γιατὶ ὅσα καταπιάστηκα ἴσαμε τώρα μὲ τὴν τέχνη

μου, βρισκόντανε μέσα στὸ δικαίωμα τῆς δύνاميς μου, ἐνῶ τοῦτο πὸ ἐπιχειρίζουμαι εἶναι, κατὰ τὴ γνώμη μου, πέρα ἀπὸ δαύτην.

Οἱ ἀσκητάδες κ' οἱ καλόγεροι εἶναι σήμερα περιφρονημένοι, ἀλλὰ στὰ παλαιὰ τὰ χρόνια εἶτανε πολὺ τιμημένοι, ὅπως εἶναι κι ἀκόμα στὴν Ἀνατολή. Ὅποτε κατέβαινε κανένας ἐρμηίτης στὴν πολιτεία, οἱ ἄνθρωποι σὰν Ἄγγελο τὸν ὑποδεχόντανε, ὅπως γράφει κάποιος παλαιός.

Ζήσανε τυλιγμένοι μὲ προβιές, μὲ γιδοτόμαρα, στερημένοι, θλιμμένοι, τυραγνισμένοι, γυρνώντας στὶς ἐρημιές καὶ στὰ βουνὰ καὶ στὰ σπήλαια καὶ στὶς τρύπες τῆς γῆς. Μεγάλο θαῦμα εἶτανε νὰ βλέπεις ἀνθρώπους σκληρούς, πὸν ζούσανε μέσα στὰ λαγκάδια καὶ στὰ κράκουρα, ἐκεῖ πὸν θρέφονται τὰ θεριὰ καὶ τὰ φίδια, κ' οἱ σκορπιὸι καὶ κάθε ἄγριο πλάσμα, ὅχι μονάχα νὰ μὴν ἀγριέψουνε, παρὰ νᾶνε οἱ πὸν ἡμεροὶ κ' οἱ πὸν ἅγιοι κ' οἱ πὸν ἄκακοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Οὔτε γιὰ θροφὴ νοιαζόντανε, οὔτε γιὰ σκεπή, οὔτε γιὰ ροῦχο, οὔτε γιὰ τὰ πάθη τοῦ κορμιοῦ, οὔτε γιὰ μάνα, οὔτε γιὰ πατέρα, οὔτε γιὰ ἀδέρφια, οὔτε γιὰ φίλο, οὔτε γιὰ τιμή, οὔτε γιὰ καταφρόνηση. Πολλοὶ καθόντανε μέσα στὰ μνήματα. Φορούσανε ράσα ἀπὸ γιδότριχα. Ἀντὶς προσκέφαλο γέρνανε τὸ κεφάλι τους ἀπάνου σ' ἓνα λιθάρι. Τὰ βουνὰ τοὺς ζώνανε σὰν κάστρα. Περνούσανε τὴ νύχτα σ' ὅποιο μέρος βραδυάζοντανε.

Αὐτὲς τὶς γενναῖες ψυχὲς τὶς ἀποσκέπαζε τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν μπορούσε νὰ τὶς ἀγγίξει τίποτα. Οἱ κακοὶ τοὺς περιπαίζανε, καὶ λογαριάζανε γιὰ τρέλλα τὴν ἀπόφασί τους καὶ γιὰ λύπηνη τὴν κατάστασή τους. Μὰ ἐκεῖνοι εἶτανε εἰρηνεμένοι. Γιατί, μπορεῖ στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων νὰ σταθήκανε περιφρονημένοι, μὰ ἡ ἐλπίδα τους εἶτανε γεμάτη ἀπὸ ἀθανασία. Κι ὅσες τυραγνίες κι ἂν περάσανε, τίποτα δὲν εἶτανε μπροστὰ στὰ ὅσα ἀπολάψανε. Ἐπειδὴς ὁ Θεὸς τοὺς δοκίμασε καὶ τοὺς ἔκρινε ἄξιους γιὰ τὸν ἑαυτό του. Καὶ σὰν ἔρθει κείνη ἡ μέρα, θὰν ἀστράψουνε, καὶ σὰν τὴ φωτιὰ πὸν φουντώνει μέσα στὴν ξεροκαλαμιά, ἔτσι θὰ ξεπεταχτοῦνε. Αὐτοὶ οἱ ταπεινοὶ θὰ κρίνουνε τὸν κόσμον, καὶ θὰ δοξαστεῖ μὲ δαύτους ὁ Κύριος στοὺς αἰῶνες. Γιατὶ ὅσοι ἔχουνε πίστη σὲ Κεῖνον, αὐτοὶ μονάχα θὰ νοιώσουνε τὴν ἀλήθεια, καὶ μ' ἀγάπη τὸν περιμένουνε νᾶρθει.

Πρωτοφανήκανε οἱ τέτοιοι ἅγιοι γέροντες στὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου, κι ἀπὸ κεῖ διαδόθηκε τὸ σύστημα τῆς ἐρημικῆς πολιτείας στὴν Παλαιστίνη, στὴ Συρία, στὴ Μεσοποταμία, στὴν Περσία καὶ στὴ Μικρὴ Ἀσία. Στὴ Συρία καὶ στὴ Μεσοποταμία φανερωθήκανε οἱ πλέον σκλη-

ρότεροι ἀσκητάδες: « Δριμύτεροι ὡς πρὸς τὰς ἐννοίας οἱ ὑπὸ τὴν Ἐνατολὴν ἄνθρωποι », κατὰ τὸν Ἑρωδιανό. Οἱ παλιῆς καὶ ἀμαρτω-
λὲς φυλές, Πέρσες καὶ Σύροι καὶ Μεσοποταμίτες, σὰν νᾶχανε ζήσει
πολλοὺς αἰῶνες καὶ θέλανε νὰ ξεκουραστοῦνε ἀπὸ τὰ πάθη καὶ ν'
ἀνεβοῦνε στὸν οὐρανό, ἀφοῦ κατεβήκανε στὰ καταχθόνια. Ἡ θηριο-
ψυχία ποῦχανε οἱ ἀρχαῖοι Ἀσσύριοι, κεῖνοι οἱ ἀγέλαστοι ἄνθρωποι μὲ
τὰ δασεῖα τὰ γένεια, οἱ λεονταρόκορμοι, οἱ γερακομῦτες, γύρισε σὲ
ἀμάχνη σκληρότατη καταπάνου στὸ ἴδιο τὸ κορμί τους, τότες ποὺ
γινήκανε χριστιανοί, σὰ νᾶθελε ὁ Θεὸς νὰ ξεπλύνει αὐτὸ τ' ἄγριο τὸ
γένος ἀπὸ τὰ φριχτὰ κρίματα πῶκανε, μὲ τὸ νᾶσφαζε, νὰ τύφλωνε,
νὰ παλούκωνε καὶ νὰ τυραγνοῦσε τοὺς ἐχθροὺς του μὲ κάποια δαιμο-
νικὴ μανία, ὅπως φαίνεται ἕως τὰ σήμερα ἀπὸ τὰ φοβερὰ σκαλίσματα
π' ἀφήσανε ἀπάνου στὰ βράχια καὶ στὰ παλάτια τους...

(*) Φωτίου Κόντογλου, *Ὁ Μυστικὸς Κήπος*, σελ. 21-23, Ἀθῆναι 1944.